

gniazdo ze środowiska naturalnego nie zostało jeszcze opisane. W warunkach hodowlanych lęg składa się z ok. 12 jaj o rdzawej skorupie z białymi porami. Czas wysiadywania jaj i inne szczegóły z biologii lęgowej nie są znane.

Obok pantarki czarnej, jest to najslabiej poznana i najrzadziej spotykana w hodowlach perlica. Pierwsze osobniki (dwa samce) pojawiły się na naszym kontynencie w 1863 roku w Ogrodzie Zoologicznym Artis w Amsterdamie. Później, dopiero po stu latach, w 1963 r. udało się sprowadzić z Wybrzeża Kości Słoniowej kilka osobników do ogrodów zoologicznych w Berlinie i we Frankfurcie nad Menem. W tym ostatnim żyły do 1973 roku. I na tej dacie kończy się historia eksponowania tego gatunku w europejskich hodowlach. Były trzymane w bogato obsadzonych roślinnością wolierach. Na okres zimowy przenoszono je do ogrzewanych pomieszczeń. Karmiono je gotowanym ryżem, termitami, drobno krojonymi kawałkami bananów, ugotowanym na twardo jajkiem i gotowanymi ziemniakami. Warto dodać, że we frankfurckim zoo ptakiносиły nawet jaja. Jednak nie były one zależne.

Jest jedną z najrzadszych perlic. Znajduje się na „Czerwonej Liście Gatunków Zagrożonych” Światowej

ptór. Dziób i nogi są jasnoszare. Na tych ostatnich występują jeden bądź dwie ostrogi. Samica przypomina wyglądem samca. Jest jedynie nieco od niego mniejsza. Ptaki młode różnią się od osobników dorosłych białym brzuchem i brakiem ostróg na nogach.

Perlica czarna jest mieszkanką gęstych lasów deszczowych Afryki Równikowej. Jest to niewielki obszar rozciągający się od południowo-wschodniej Nigerii wzdłuż północnych brzegów rzeki Kongo do północnej Angoli i północno-wschodnich krańców Demokratycznej Republiki Kongo (dawny Zair). Niekiedy spotyka się ją również na opuszczonych plantacjach leśnych i brzegach drzewostanów. Prowadzi osiadły tryb życia. Żywi się głównie owadami (chrząszcze, mrówki, termity). Poza tym zjada inne drobne bezkręgowce, a nawet małe żaby. Swoją dietę uzupełnia o pokarmy pochodzenia roślinnego (nasiona, zielone liście i owoce palm). Całe pożywienie zdobywa na powierzchni gruntu, rozgrzebując go za pomocą silnych nóg.

Do lęgów może przystępować przez cały rok ale najbardziej preferowanym okresem jest pora sucha (od grudnia do lutego). Analogicznie jak u poprzedniego gatunku, gniazdo pantarki czarnej nie zostało jeszcze opisane.

Pantarka czarna

Unii Ochrony Przyrody (IUCN Red List Category). Ma obecnie status taksonu narażonego, podatnego na wymarcie w nieodległej przyszłości (Vulnerable). Znajduje się także na liście Konwencji Waszyngtońskiej (CITES), w załączniku I. Jej całkowitą liczebność ocenia się na 50-100 tys. osobników. Niestety w ciągu ostatnich 12 lat stwierdzono gwałtowny spadek jej liczebności. Związane jest to głównie z nadmiernym wycinaniem lasów na obszarach jej występowania. Lokalnie jest również obiektem polowań. Występuje na obszarze kilku rezerwatów i parków narodowych (m.in. w Gola National Rainforest National Park w Liberii i Tai National Park na Wybrzeżu Kości Słoniowej).

Pantarka czarna

Drugi gatunek należący do rodzaju *Agelastes*. Opisany w 1857 r. przez amerykańskiego ornitologa Johna Cassina (1813-1869) z rejonu Cape Lopez w Gabonie. Jest formą monotypową, u której nie wyróżnia się podgatunków. Jest wielkości poprzedniego gatunku. Cechuje się również podobną sylwetką ciała. Niemal całe upierzenie ma barwę czarną. Jedynie środek brzucha jest brązowy. Na nagiej, czerwonej głowie i szyi występuje kilka pasm krótkich, czarnych włosowatych

Jaja (składane przez ptaki trzymane w niewoli) cechują się rdzawobrązową skorupką i mają wymiary ok. 42x34 mm. Czas inkubacji i inne szczegóły z biologii lęgowej nie są znane.

Jest gatunkiem praktycznie nieznanym w hodowlach. Najprawdopodobniej pierwszymi żywymi ptakami jakie opuściły Czarny Ląd była grupa 7 pantarek czarnych wysłanych w 1949 r. przez handlarza zwierząt Charles'a Cordier'a, do nowojorskiego Bronx Zoo. Jedyne osobniki, jakie kiedykolwiek trafiły do europejskich kolekcji trzymano w latach 50. i 60. XX w. w ogrodach zoologicznych w Antwerpii i Chester. Niestety w żadnej z tej placówek nie udało się ich rozmnożyć i utrzymać dłużej przy życiu. Warunki utrzymywania i żywienia tego gatunku nie różnią się od tych opisanych przy pantarce białoszyjej.

Na „Czerwonej Liście Gatunków Zagrożonych” Światowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN Red List Category) ma status taksonu mniej narażonego na wymarcie (Least Concern). Nie ma jej na liście Konwencji Waszyngtońskiej (CITES). Jej całkowitą liczebność ocenia się na 100-500 tys. osobników. Potencjalnymi zagrożeniami dla niektórych jej populacji są nadmierne, niekontrolowane polowania i wycinanie lasów tropikalnych.

tekst:

mgr inż. Tomasz Doroch

Czubacz hełmiasty

Czubacz hełmiasty *Pauxi pauxi* zaliczany jest do rodzaju *Pauxi*, który grupuje trzy gatunki czubaczy. Czubacz hełmiasty posiada dwa podgatunki. Podgatunek nominatywny został opisany przez szwedzkiego profesora Karola Linneusza w 1766 roku. Natomiast podgatunek *Pauxi pauxi gilliardi* opisany przez dwóch zoologów w 1943 roku. Podgatunek ten przez nielicznych naukowców uznawany jest za osobny gatunek.

W amerykańskich hodowlach znane były już w XIX wieku, natomiast w Europie poznane zostały na początku XX wieku. Obecnie stosunkowo powszechnie utrzymywane w ogrodach zoologicznych, rzadziej w prywatnych bażantarniach. Są długowieczne. Znane są osobniki, które dożywały powyżej 20 lat. Najstarszy osobnik (samica) żyła 26 lat!

Cechy morfologiczne

Czubacze hełmiaste to ptaki o sporych rozmiarach. Kształt ciała bardzo przypomina sylwetkę bażantów. W ubarwieniu samic występuje polimorfizm. Wyróżnia się dwie formy upierzenia. Dymorfizm płciowy słabo zaznaczony. Samce są większe od samic oraz intensywniej ubarwione. Długość ciała samca wynosi około 100 cm przy masie ciała 3,50-3,65 kg, natomiast samica waży 2,65 kg i dorasta do 93 cm.

U samców podgatunku nominatywnego długość skrzydła waha się od 38,2-42,7 cm, ogona od 32,0-36,2 cm, stępu zaś 9,0-11,2 cm. U samic długość skrzydła waha się od 36,3-38,5 cm, ogona od 30,4-33,5 cm, a stępu 9,0-11,2 cm.

Samce tego gatunku charakteryzuje przewaga czarnego ubarwienia, z wyjątkiem podbrzusza oraz pokryw podogonowych – te partie ciała są białe. Poza ubarwieniem czarnym, widoczny jest zielony metaliczny połysk. Na głowie (ciemieniu) jest niebieska narośl. Ogon składa się z 12 czarnych sterówek o białych końcówkach. Dziób mocny, krótki zakrzywiony w dół, czerwony. Oko brązowe z czarną

Zdjęcie: Andrzej Łużyński

żrenicą. Cienki długie, popielato-różowe. Skrzydła krótkie.

Samica jest ubarwiona tak samo jak samiec. Jednak jest mniejsza.

Druga forma ubarwienia samicy różni się znacząco od poprzedniej. Na głowie znajduje się niebieska narośl. Głowa i szyja czarna. Pierś, brzuch, boki ciała oraz goleń brązowe z czarnym płowo-żółtym rysunkiem. Podbrzusze oraz pokrywy podogonowe płowo-żółte. Kark, grzbiet, pokrywy skrzydłowe oraz lotki, kuper i pióra nadogonowe brązowe z płowo-żółtym rysunkiem oraz licznym czarnym i żółtym nakrapianiem. Ogon krótki. Sterówki w ogonie czarne z licznym brązowym nakrapianiem ich końce są białe. Dziób mocny, krótki zakrzywiony w dół, czerwony. Oko brązowe z czarną żrenicą. Nogi długie, popielato-różowe. Skrzydła krótkie.

Przedstawiciele podgatunku *Pauxi pauxi gilliardi* są tak samo ubarwieni, jednak posiadają mniejszą narośl na ciemieniu oraz nieznacznie różniącą się kształtem. Ponadto są nieznacznie mniejsi. U samców długość skrzydła waha się od 36,6-41,0 cm, ogona od 29,6-33,5 cm, stępu zaś 8,9-11,2 cm.

U samic długość skrzydła waha się od 34,5-39,0 cm, ogona od 30,5-32,2 cm, a stępu 8,9-11,2 cm.

Występowanie

Występuje w Ameryce południowej. Posiadają jeden z największych areałów spośród wszystkich gatunków czubaczy. Zamieszkuje wilgotne, subtropikalne lasy położone w centralnej i zachodniej Wenezueli oraz pasmo górskie Sierra de Perija w Andach Północnych- Kolumbia, Wenezuela. Występuje na wysokościach do 2200 rzadziej do 2800 m n.p.m. jednak najczęściej spotykany jest w przedziale w Wenezueli 1000-1500 m n.p.m. natomiast w Kolumbii 800-1200 m n.p.m. Biotop stanowią wiecznie zielone lasy deszczowe oraz tzw. lasy mgliste z bardzo gęstym podszyciem roślinności mniejszej. Rzadko opuszcza las zazwyczaj występują w jego głębi. Preferują północne zbocza górskie. Ponadto ptaki pochodzące ze wschodniego areału spotykane są na wybrzeżach. Najczęściej obserwowane są na ziemi jednak część dnia spędzają również na drzewach, gdzie odpoczywają lub szukają pożywienia. Nocują w koronach drzew. Są skryte co znacznie utrudnia obserwację. Ponadto nie występują powszechnie. Obserwowane najczęściej w parach i

dokończenie na nast. stronie